

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ประเทศเวียดนาม
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ [วันที่ ๖ ดาลัด]

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ประเทศเวียดนาม
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ [วันที่ ๖ ดาลัด]

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

สนทนาธรรมที่ K'Lan Eco Resort ดาลัด วันที่ห้า
(๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘)

ภาพ แสงแห่งอรุณรุ่งอันงดงาม โดย คุณนภา จันทรางศุ

ผู้ถาม :

เมื่อวานพูดถึงว่า เมื่อเกิดความทุกข์ใจ อย่าโทษกรรม แต่เป็นกิเลสของตนเอง ขอให้ช่วยอธิบาย

ซาร่าห์ :

เมื่อเกิดเหตุให้เศร้าใจ เช่น เพื่อนหรือญาติป่วย เราไม่มีความสุข ไม่ใช่กรรมของเรา เมื่อบ้านไฟไหม้ เรามักคิดว่า เป็นผลกรรมของเรา นี่คิดเรื่องราว ไม่ใช่จิต เจตสิก ขณะนี้เห็นเป็นผลของกรรม...แต่สุขและทุกข์ที่เกิดจากเห็น ได้ยิน...ไม่ใช่ผลของกรรม เมื่อได้ยินเรื่องไม่ดีทำให้ทุกข์ใจ ไม่ใช่ผลของกรรม แต่เกิดคิดต่าง ๆ กัน อาจจะคิดถึงเรื่องดีและไม่ดี ไม่ใช่ผลของกรรม แต่เป็นกิเลสที่สะสมมาทำให้คิดต่าง ๆ กัน พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ ไม่ทุกข์ใจ นอกจากทุกข์ทางกาย เมื่อเป็นทุกข์ จึงไม่ใช่ผลของกรรม เพราะผลของกรรม เป็นวิบากจิตที่เกิดขึ้นมาก ขณะเห็น ได้ยิน...ไม่มีกิเลสในขณะนั้น แต่กิเลสเกิดหลังจากปัญจทวาร เกิดทางมโนทวาร ปัญหาที่แท้จริงในชีวิต เกิดจากกิเลส ที่ไม่รู้ความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏว่า ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน ทำให้ติดข้อง ขุ่นเคือง เมื่อเห็น ได้ยิน...

ผู้ถาม :

ฟังเรื่องสิ่งที่กำลังปรากฏขณะนี้ เห็นเป็นผลของกรรม
หลังจากเห็นไม่ใช่ผลของกรรม จะเข้าใจเหตุและผล
อย่างไรจึงถูก?

ชาว์ห์ :

จิตเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสเป็นผล
ของกรรม ปฏิสนธิจิต ภวังค์ จุตีเป็นผลของกรรม ไม่รู้
อารมณ์ของโลกนี้ สัมปฏิจจันนะ สันตัตถะก็เป็นวิบากจิต
จะแสดงว่าวิบากจิตเกิดเพียงชั่วขณะและทำกิจต่าง ๆ
กัน โลกะ โทสะไม่ใช่วิบากจิต นอกจากทุกข์ทางกาย เป็น
วิบากจิตที่เกิดพร้อมทุกขเวทนา

ท่านอาจารย์ :

รู้จักจิตหรือยัง? จึงต้องเข้าใจขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นวิบาก หรือ
กุศล อกุศล เราเพียงพูดถึงสภาพธรรมที่ยังไม่ปรากฏ
แม้ว่ามีจิตเจตสิกเกิดตลอดเวลา อย่าประมาณ อยากที่จะ
รู้มาก ๆ แต่ไม่รู้เดี๋ยวนี้ เห็นเดี๋ยวนี้ รู้หรือยัง? เพราะยัง
เข้าใจ "ทีละคำ" ไม่พอ ถ้าเข้าใจแต่ละคำดีแล้ว จะทำให้
เข้าใจเพิ่มขึ้น "เห็น" เห็นอะไร? "เห็น" เกิดขึ้น เห็นอะไร?

จึงต้องเข้าใจตรงลักษณะของสภาพธรรม ที่กำลังปรากฏ
เดี๋ยวนี้ เช่น "เห็น" เห็นอะไร? ถ้าไม่เข้าใจ ละคลายอะไร?
จึงต้องใช้เวลานานมากที่จะเข้าใจคำสอน ไม่ใช่จำคำ แต่
"รู้ลักษณะ"

คำสอนลึกซึ้งมากจึงควรเข้าใจขั้นตีบารมี และบารมีอื่น ๆ
สังขบารมี อริยฐานบารมี ฯลฯ ถ้าไม่เข้าใจ "เห็น" เดี่ยวนี้
จะละคลายความเป็นตัวตนได้ไหม? ไม่ได้ นอกจาก
"เห็น" ยังมีอะไรปรากฏในชีวิตอีก? ใครจะตอบบ้าง ว่า
เห็นอะไร?

ผู้ถาม :

ท่านอาจารย์ :

ผู้ถาม :

ท่านอาจารย์ :

รูป

รูปอะไร?

สิ่งที่ปรากฏให้เห็น

ตอบตามหนังสือ!!! มหาภูตรูป ๔ เกิดพร้อมกันกับสิ่งที่
ปรากฏให้เห็นได้ ถ้าไม่คอยเข้าใจขึ้น จะละคลายความ
เป็นเราได้ไหม? ขณะที่ระลึกลักษณะของสภาพธรรมที่
กำลังปรากฏ เป็นการนอบน้อมต่อพระพุทธเจ้า ถ้าไม่
เข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ว่า ไม่ใช่เรา เป็นอนัตตา ก็
ไม่สามารถละคลายความเป็นตัวตนได้ จะเห็นพระมหา
กรุณาของพระพุทธเจ้า อะไรจะทำลายคำสอนของ
พระพุทธเจ้าได้ ถ้าไม่ใช่ความเข้าใจคำสอนผิด

ผู้ถาม :

เมื่อถามว่า "เห็น" เห็นอะไร? ตอบว่า เห็นสี แต่จริง ๆ แล้ว
เห็นดอกไม้

ท่านอาจารย์ :

พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า เห็นรูปที่ปรากฏให้เห็น ที่เกิดดับ
ตลอดเวลา ไม่มีใครที่นั่น!!! ทรงแสดงรูปนิมิต เวทนา
นิมิต สัญญานิมิต สังขารนิมิต วิญญาณนิมิต เพราะการ
เกิดดับซ้ำ ๆ กัน!!! นี่เตือนให้รู้ว่า ไม่รู้มากแค่ไหน? อยู่ใน
โลกของบัญญัติและอยู่ในความมืด และ "รู้" เมื่อได้ฟังคำ
สอน จึงมีศรัทธาในพระพุทธเจ้า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ
อาจหาญว่าเรจะมีชีวิตปกติ ด้วยการศึกษารธรรมะ ใคร
จะรู้ว่าชีวิตจะยืนยาวแค่ไหน อาจจะเดี๋ยวนี้ก็เป็นชาติ
หน้าแล้ว พระดำรัสสุดท้าย อย่าประมาทในการศึกษา
คำสอน "แต่ละคำ"

ผู้ถาม : ประโยชน์ของการศึกษาเห็น เมื่อยังไม่รู้เห็น
ท่านอาจารย์ : ถ้าฟังแค่คำว่า "เห็น" ไม่ใช่เรา พอไหม?
ผู้ถาม : ไม่พอ
ท่านอาจารย์ : บอกว่าเห็นเป็นวิบาก พอไหม?
ผู้ถาม : ไม่พอ
ท่านอาจารย์ : จึงต้องศึกษาโดยละเอียด เพื่อเป็นสัจญาณ มีศรัทธาใน
ปัญญาไหม? "ปัญญา" สามารถสะสมความเข้าใจเพิ่มขึ้น
จนละคลายความไม่รู้ อวิชชาลดลงเมื่อปัญญาเจริญขึ้น
แม้วิชาพยายามอย่างไร ก็ไม่สามารถรู้ในลักษณะของ
สภาพธรรมที่กำลังปรากฏในขณะนี้ได้

จอห์น : ต้องฟังอย่างละเอียด สิ่งที่ฟัง สามารถเข้าใจได้ เป็น
ปัญญาขั้นฟัง แม้ยังไม่ประจักษ์แจ้ง ต้องฟังบ่อย ๆ และ
พิจารณาบ่อย ๆ และมีศรัทธาว่า "ปัญญา" เกิดจากการ
ฟังคำสอนให้เข้าใจ

ซาร่าห์ :

ถ้าไม่มีรายละเอียด เราศึกษาพระสูตรตามความคิดของตน อย่างพูดถึงศีล เราอาจจะคิดว่าทำตามข้อห้ามตามศีล แต่ต้องเข้าใจละเอียดว่า กุศลจิต อกุศลจิตต่างกัน กุศลศีลเกิดจากการประพฤติกุศลจิต สำหรับพระอรหันต์ เป็นอภัยาทศีล ถ้าไม่ฟัง และพิจารณาสิ่งที่กำลังปรากฏ ก็ไม่สามารถรู้ลักษณะได้ ชีวิตของทุกคนสั้น อาจตายเมื่อไรก็ได้ เป็นโอกาสที่ได้ฟังพระธรรมเดี๋ยวนี้

อยากเล่าเรื่องอาจารย์ไปเยี่ยมคนป่วยที่ตายไปแล้ว
อาจารย์เตือนคนป่วยให้รู้ว่า ขณะนี้ไม่ใช่ใคร ไม่ใช่ตัวตน
สิ่งที่เราคิดว่า "เป็นเรา" เป็นเพียง "ความคิด" คนป่วย
เสียชีวิตหลังจากนั้นไม่กี่ชั่วโมง

ผู้ถาม :

จะเข้าใจอย่างไรว่า เห็นแต่ครั้งมีหลายแสนขณะ

ท่านอาจารย์ :

ยังคงเป็นคุณว่าจะทำอย่างไร? ไม่มีใคร ไม่มีใครตาย มี
แต่จิต เจตสิก รูป เกิดดับสืบต่อ จากชาตินี้เป็นชาติหน้า
จุติจิตเกิดแล้วดับ ทำให้ปฏิสนธิจิตเกิดต่อทันที ไม่มีใครรู้
ว่า กรรมใดทำให้เกิด มี "เห็น" เดียวนี้ไหม? เป็นผลของ
กรรมอะไร? ใครรู้? "ได้ยิน" เดียวนี้ เกิดจากกรรมอะไร?
ไม่มีใครรู้ เช่นเดียวกับที่กำลังทำกรรมเดี๋ยวนี้ ใครจะรู้ว่า
จะให้ผลเมื่อไร? ก่อนจะประจักษ์ว่า "เห็น" เป็นธรรมะ
ต้องอาศัยเวลาฟัง พิจารณา จนกว่าจะเข้าใจ ทุกอย่าง
ต้องอาศัยเหตุปัจจัย เมื่อฟังคำสอนของคนอื่น รู้ใหม่ว่า
บ่าวน้ำจากคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่เฉพาะในชาติ
นี้ แต่ในชาติต่อ ๆ ไปด้วย!!!

ผู้ถาม :

ชอบ ไม่ชอบ เกิดตลอดวัน เมื่อเห็น ได้ยิน แล้วพระ
โสดาบันเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร?

ชาว์าห์ :

ปุถุชนยังมีอาสวะตลอดเวลา พระโสดาบันดับความเห็น
ผิดว่าเป็นตัวตน ความสงสัย และข้อปฏิบัติผิด แต่ยังมี

โลกะ โทสะ พระพุทธเจ้าเท่านั้นที่เข้าใจกรรมและผลของ
กรรมทุกอย่าง คนอื่นไม่สามารถ วิพากจิตเกิดขึ้นในชีวิต
กรรมเป็นเหตุให้เกิดผลภายหลัง

- ท่านอาจารย์ : คิดถึงชีวิตของคนอื่น ไม่ใช่ชีวิตของตนเอง อะไรเป็น
ปัจจัยให้เป็นพระอรหันต์?
- ผู้ถาม : เจริญมรรคมีองค์ ๘ ทำให้ตรัสรู้
- ท่านอาจารย์ : อะไรเป็นปัจจัยทำให้คิดอย่างนั้น?
- ผู้ถาม : โลกะและอวิชชา
- ท่านอาจารย์ : อะไรคือความแตกต่างระหว่างคฤหัสถ์ที่รู้แจ้ง กับไม่รู้
- ผู้ถาม : ความเข้าใจ
- ท่านอาจารย์ : ความแตกต่างระหว่างโสดาบัน กับ พระอรหันต์?
- ผู้ถาม : ความเข้าใจต่างกัน
- ท่านอาจารย์ : ทั้งหมด ขึ้นอยู่กับระดับปัญญาที่ต่างกัน

- ผู้ถาม : และขึ้นอยู่กับความบริสุทธิ์ด้วยหรือไม่?
- ท่านอาจารย์ : พูดถึงความแตกต่างของคฤหัสถ์ที่เป็นพระโสดาบันกับไม่ใช่
- ผู้ถาม : ปัญญาของปุถุชนกับพระโสดาบันต่างกัน
- ท่านอาจารย์ : พระโสดาบัน เข้าใจอะไร?
- ผู้ถาม : พระโสดาบันเห็นถูกว่า ไม่ใช่ตัวตน
- ท่านอาจารย์ : ปัญญาเริ่มเจริญอย่างไร?
- ผู้ถาม : เริ่มฟังคำสอน
- ท่านอาจารย์ : ปัญญารู้ใหม่ว่ากำลังเจริญ?
- ผู้ถาม : รู้
- ท่านอาจารย์ : ปัญญารู้ทุกอย่าง แม้แต่ขั้นปริยัติ แม้ยังไม่มีศรัทธา พอที่จะรู้ความเป็นอนัตตาของธรรมะ โลกะกับความไม่รู้ ก็กลับมาอีก ถ้าไม่สามารถประจักษ์สภาพธรรมเดี๋ยวนี้ได้ พระพุทธเจ้าจะสอนทำไม? มีแต่ปัญญาเท่านั้น ที่สะสมจากชาติหนึ่งสู่อีกชาติหนึ่ง ที่สามารถรู้ว่า "ไม่ใช่ตัวตน" สิ่งที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ติดข้อง ปัญญา สติเกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่มีใครทำได้ นี่คือการอบรมเจริญปัญญา ไม่เปลี่ยนไปจากที่ทรงสอน "อดทน" ที่จะฟังคำสอน ทำอย่างอื่น ฟังคำคนอื่น ไม่ใช่หนทาง!!!

จอห์น : ความบริสุทธิ์ คือ อะไร? เป็นสภาพธรรมอะไร?
ผู้ถาม : ละคลายกิเลสและอาสวะ
ซาร่าห์ : ต้องมีปัญญาไหม?
ผู้ถาม : แน่นนอน
ท่านอาจารย์ : โดยเหตุปัจจัย
ซาร่าห์ : ปริยัติต้องรู้ทั่วถึงสภาพธรรมที่ทรงแสดง

ด.ช.นาม (อายุ ๑๑ ปี) ได้ร่วม
สนทนาธรรมหลายวัน ได้รู้
เรื่อง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
ช่วยอธิบายปฏิจจสมุปบาท

ท่านอาจารย์ : ถ้ายังไม่เข้าใจลักษณะสภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้
จะรู้ได้ไหม?
ผู้ถาม : ไม่ได้
ท่านอาจารย์ : ปฏิจจสมุปบาทเป็นเรื่องของสภาพธรรม ถ้ายังไม่เข้าใจ
สภาพธรรม ก็เข้าใจปฏิจจสมุปบาทไม่ได้
ผู้ถาม : มีเห็น ได้ยิน
ท่านอาจารย์ : เป็นสภาพธรรมอะไร? มีจริงไหม?
ผู้ถาม : จริง
ท่านอาจารย์ : เกิดร่วมกับอะไร?

ผู้ถาม :

ไม่รู้

ท่านอาจารย์ :

ทุกอย่างเกิดตามลำพังไม่ได้ ต้องเกิดเพราะเหตุปัจจัย

ผู้ถาม :

เห็นพร้อมกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น จักอุปสาทเป็นรูปที่ไม่รู้
อะไรเลย จักขุวิญญาณสามารถเห็นได้

ท่านอาจารย์ :

รู้ได้ไหม? ไม่ได้!!! ง่ายที่จะอ่าน แต่ยากที่จะรู้ได้!!! เช่นสิ่ง
ที่สามารถปรากฏให้เห็นได้ คืออะไร? ไม่ใช่ "คำ" เป็นรูป
เป็นคำ เราไม่ได้ศึกษา "คำ" แต่ศึกษา "ลักษณะ"

ภาพโดย คุณปริญา สีดาสิม

รูป คือ อะไร?

ผู้ถาม : รูปไม่รู้อะไร

ท่านอาจารย์ : มีกี่ชนิด?

ผู้ถาม : ๒๘

ท่านอาจารย์ : รูปไหนที่สามารถเห็นได้?

ผู้ถาม : คือ สิ่งที่สามารถเห็นได้

ท่านอาจารย์ : สภาพธรรมทุกอย่างสามารถเห็นได้ไหม?

ผู้ถาม : ไม่ได้

ท่านอาจารย์ : แน่ใจไหมว่า เป็นขณะนี้!! เมื่อเข้าใจจากการอ่าน ยังไม่ใช่ขณะนี้!!!

สนทนาธรรมที่ดาลัด บ่ายวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ท่านอาจารย์ : นานแค่ไหนที่จะรู้ว่าเป็นสิ่งที่ปรากฏทางตา ไม่ใช่คน

ผู้ถาม : ไม่รู้ว่านานแค่ไหน

ท่านอาจารย์ : เหมือนขณะนี้ ล้วนแค่นั้นที่รู้ว่า "เห็น" เป็น "เห็น" ทั้ง ๆ ที่กำลังพูดถึงเห็น ก็ยังไม่วู้ ใครจะพูดได้ว่ามีสติขณะเห็น มีสติได้ไหมขณะเห็น?

ผู้ถาม : ได้
 ท่านอาจารย์ : เมื่อไร?
 ผู้ถาม : เมื่อเข้าใจถูก
 ท่านอาจารย์ : ขณะนี้เข้าใจถูก มีสติไหม?
 ผู้ถาม : ไม่มี
 ท่านอาจารย์ : เพราะอะไร?
 ผู้ถาม : เพราะยังเข้าใจไม่พอ
 ท่านอาจารย์ : สัมมาสติไม่ได้เกิดเพราะความพยายาม แต่เพราะเข้าใจ
 เพิ่มขึ้น ทีละเล็ก ทีละน้อย ขณะนี้เข้าใจเพิ่มขึ้นไหม? เพิ่ม
 เพราะ "ฟัง" และ ปัญญาเจตสิก ทำกิจของปัญญา ไม่ใช่
 ใครทำ!!! สภาพธรรมเกิดขึ้นทำกิจแต่ละอย่าง จึงไม่มี
 ใคร มีศรัทธาเพิ่มขึ้นไหมในการฟัง? มี จึงฟังและ
 พิจารณา "ทีละคำ"

ท่านอาจารย์เดินทางร่วมลงมาจากบ้านพัก
 บนเนินเขา ท่ามกลางสายฝนและอากาศที่
 หนาวเย็น ระยะทางร่วมหนึ่ง ก.ม. โดยไม่มี
 ผู้ติดตาม ไม่มีใครทราบว่าท่านจะมาก่อน
 เวลามากพอควร เพื่อสนทนาธรรมต่อใน
 ภาควายสามโมงถึงห้าโมงเย็น เป็นภาพที่
 ประทับใจมากครับ

- ท่านอาจารย์ :** ปฏิจจนูปบาท คือ อะไร? มิฉะนั้น จะสนใจสิ่งที่ตัวเองก็
ไม่รู้ ว่าเป็นอะไร?
- นาม :** จากการอ่าน ปฏิจจนูปบาท คือ อวิชชาเป็นปัจจัยแก่
สังขาร. เป็นปัจจัยของวิญญาณ...
- ท่านอาจารย์ :** รู้ชื่อ หรือรู้อะไร? ขณะนี้สามารถเป็นกุศล อกุศล โดยไม่มี
อวิชชาได้ไหม? ไม่ได้ ใครคิด? อวิชชาอยู่ที่นั่น เมื่อยังมี
อวิชชา ยังติดข้อง ก็ยังมีสังขาร

- ชาว์ :** ถ้ายังดับอวิชชาไม่ได้ ก็ยังคงมีกุศล อกุศล เป็นเหตุให้รับ
ผลของกุศล อกุศล และทำกรรมต่อไป ถ้าไม่มีอวิชชาก็
ดับเหตุทั้งหมด ไม่ทำให้เกิดอีก เป็นพระอรหันต์ การรู้
อวิชชาในขณะนี้ยากมาก ลึกมาก เราศึกษาเรื่องวิภูษะ ๓
รอบ กิเลส กรรม วิบาก เมื่อยังมีกิเลสเป็นเหตุให้ทำกรรม
และให้ผลเป็นวิบาก ทำให้เห็น ได้ยิน...เกิดกิเลสต่อไป
วนเวียนเช่นนี้ต่อไปไม่สิ้นสุด เมื่อยังมีอวิชชา ปฏิจจนูปบาท คือ
สภาพธรรมที่กล่าวถึงแล้ว อวิชชาเดี๋ยวนี้ เป็นเหตุให้ทำ
กรรมทั้งกุศล อกุศล และ กรรมที่ทำแล้วเป็นเหตุให้
เกิดผล (กุศลวิบากและอกุศลวิบาก) ถ้ารู้เห็น เดี่ยวนี้
ได้ยิน เป็นเหตุให้สังสาระสั่นลง ถ้าไม่เข้าใจรายละเอียด
ของผัสสเจตสิก เวทนาเจตสิกที่เกิดพร้อมจิต จึงต้องเริ่ม
ศึกษาปริยัติอย่างละเอียดเพื่อไม่ให้สับสน เช่น สังขาร

เป็นปัจจัยแก่วิญญาณอย่างไร เพราะบุญและบาปทำให้เกิดปฏิสนธิจิต...รูปอะไรที่เกิดจากกรรม ๙ รูป ประสาทตา หู จมูก ลิ้น กาย เพศ (อิตถีภาวะรูปและบุริสภาวะรูป) ชีวิตินทรีย์ หทยะ ศึกษาความละเอียดเพื่อเห็นความเป็นอนัตตา เมื่อรู้ว่า "เห็น" เป็นวิบากจิต เป็นผลของกรรมที่ทำแล้ว ก็รู้ว่าไม่มีใครทำได้ เป็นอนัตตา จึงต้องศึกษาแต่ละคำให้ละเอียด จนเป็นสัจญาณ วิญญาณในชั้น ๕ หมายถึงจิตทุกชนิด แต่วิญญาณในปัจจุสมุปบาท หมายถึงปฏิสนธิจิต

ผู้ถาม :

ช่วยอธิบาย ขาติ ขรา มรณะ

จน :

หมายถึง สภาธรรมทั้งหมด

ซาร่าห์ :

ถ้าในปัจจุสมุปบาท หมายถึงกรรมทำให้เกิด แล้วแก้ตาย ขาติ หมายถึงเกิดในอนาคต

ท่านอาจารย์ :

ขณะนี้ไม่ใช่ธรรมหรือ?

ผู้ถาม :

ทั้งหมดเป็นธรรมะ แต่อยากรู้ในปัจจุสมุปบาท เพราะหลายคนเข้าใจผิด

ท่านอาจารย์ : ชาติ หมายถึงสภาพธรรมอะไร? ถ้าไม่มีสภาพธรรมใดเกิดเลย จะมีชาติใหม่?

ผู้ถาม : ไม่มี แต่อยากเข้าใจมากขึ้นในปัจจุสมุปบาท

ท่านอาจารย์ : ถ้ายังไม่เข้าใจสภาพธรรม ก็ไม่สามารถเข้าใจปัจจุสมุปบาท ได้

ผู้ถาม : ถามเรื่องปฏิสนธิจิต จุติจิต ซึ่งเกิดแล้วดับไป

ท่านอาจารย์ : ถ้าไม่เข้าใจสภาพธรรม แล้วจะเข้าใจชาติ ชรา มรณะได้ไหม? ถ้าไม่มีสภาพธรรมเกิด ก็ไม่มีชาติ ชรา มรณะ เราคิดว่า เกิดเป็นคนนั้นคนนี้ แก่เป็นคนนั้นคนนั้น เมื่อพ้นความเป็นบุคคลนี้โดยจุติจิตเกิด เราเรียกว่าตาย

ผู้ถาม : สนใจเรื่องการวนของปัจจุสมุปบาท

ท่านอาจารย์ : ควรพูดทีละคำ "ตาย" คือ อะไร?

ผู้ถาม : จุติจิต

ท่านอาจารย์ : มีตาย ๓ อย่าง คือ ขณิกมรณะ ตายทีละขณะ (เห็น แล้วดับ ได้ยิน แล้วดับ) สมมติมรณะ ตายจากความเป็นบุคคลนี้ สมุจเฉทมรณะ การปรินิพพานของพระอรหันต์ ไม่ได้มีแต่ชาตินี้ แต่มีหลายชาติ แต่ละชาติมีอวิชชา เดียวนี้ไม่รู้อะไร ถ้าไม่เข้าใจอวิชชาเดี๋ยวนี้ จะละลายอวิชชาได้ไหม? เข้าใจมากขึ้น อวิชชาก็ค่อย ๆ ลดลง อวิชชาในปัจจุสมุปบาทเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร ขณะนี้ก็มีอวิชชา ไม่รู้อะไร เดี่ยวนี้!!!

ผู้ถาม :

ท่านอาจารย์ :

เดี๋ยวนี้เห็นอาจารย์ คิดว่าเป็นอวิชชา

ไม่รู้ก็เกิดแล้วดับไป สะสมเป็นปัจจัยให้เกิดต่อไป สังขาร คือ กุศลกรรมและอกุศลกรรม ใครจะรู้ว่า กรรมใดจะเป็น ปัจจัยให้เกิดในชาติต่อไป โดยยังคงมีอวิชชาต่อไป ทำ อย่งไรจะกำจัดอวิชชาได้? พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระ ธรรม ไม่อย่างนั้นสภาพธรรมทั้งหลายก็เกิดดับสืบต่อไม่ สิ้นสุด ถ้าไม่ได้ศึกษาพระธรรมก็ยังไม่รู้เรื่องเกิด ตาย ถ้า ไม่เข้าใจก็ยังมีสมมตมรณะ แต่จริง ๆ ตายทุกขณะ จิตทุก ขณะเกิดแล้วดับ ชาติ มรณะ มีจิตเกิดตายตลอดเวลา แต่ ทุกคนเข้าใจว่า เมื่อตายแล้ว ร่างกายก็ไม่ใช่เรา แต่ก่อน ตายร่างกายก็ไม่ใช่ของเรา ก่อนตายรักร่างกายมาก ติด ข้องในกายของตน เมื่อไม่มีจิตแล้ว ใครอยากได้ร่างกาย นี้!!! ก่อนตายควรเข้าใจเรื่องร่างกายนี้ รวมทั้งจิต เจตสิก ทุกสิ่งเกิดแล้วต้องดับ ไม่กลับมาเกิดอีกเลย ถ้านิพพาน แล้ว ไม่ต้องเกิดดับอีก นั่นคือ ปฏิจจสมุปบาทอย่างย่อ ปฏิสนธิจิตเกิดเพียง 1 ขณะ แล้วก็ดับไป เมื่อยังมีอวิชชา ก็ยังมีปัจจัยให้เกิดอีก เห็นเดี๋ยวนี้เกิดแล้ว เพราะเหตุ ปัจจัย ไม่มีใครทำได้ ถ้ายังไม่มี ความเข้าใจพอที่จะดับ อวิชชา จิตก็จะต้องเกิด ไม่ว่าจิตใด จิตเห็น ปฏิสนธิจิต ภาวังคจิต หรือจุติจิต

- จอห์น : ปฏิสนธิเกิดแล้วดับทันที
- ท่านอาจารย์ : แต่เป็นขณิกมรรณะ
- จอห์น : การดับไปของปฏิสนธิจิต เป็นปัจจัยให้จิตอื่นเกิดต่อ ตาม
กรรมที่ทำให้เกิด จนกว่าจะถึงจุติจิต

- ผู้ถาม : ปฏิสนธิจิตกับจิตอื่น ๆ ในชาตินั้น สัมพันธ์กันอย่างไร?
- ซาร่าห์ : กรรมที่ทำก่อนปฏิสนธิ สามารถเป็นปัจจัยให้เกิดได้ และเป็นกรรมเดียวกับที่ทำให้ภวังคจิตและจุติจิตเกิด ไม่มีใครรู้ว่า กุศลกรรมหรืออกุศลกรรมใดทำให้เห็น ได้ยิน ในชาตินี้วิบากจิต จึงขึ้นกับกรรมที่ทำแล้ว เห็นเพียง ๑ ขณะที่สั้นมาก แต่มีรูปร่างฐานเรื่องราวให้คิดและติดข้องมากมาย ลืมทั้งหมดว่า เห็นเป็นธรรมชาติที่เหลือเป็นคิด เรื่องราวของสิ่งที่เห็น จึงสะสมความไม่รู้ต่อไปไม่สิ้นสุด
- จอห์น : ปฏิสนธิจิตในชาติเดียวกันมีอารมณ์เดียวกับภวังค์และจุติ มรรคจิตเกิดแล้วให้ผลทันที ไม่มีระหว่างคัน ไม่เหมือนกุศลจิตและอกุศลจิตที่ให้ผลภายหลัง

ท่านอาจารย์ :

อยากให้พูด "ทีละคำ" ให้เข้าใจ ไม่ใช่เป็นเรื่องราวมากมาย จนไม่สามารถเข้าใจโดยละเอียดได้

ชาวาร์ :

ปฏิสนธิหรือเกิด เกิดแต่ละขณะ แล้วดับทันที วันก่อนพูดถึงติดข้องในรูป เสียง...ตลอดวัน แต่จริง ๆ ติดข้องเกิด ๑ ขณะสั้น ๆ แล้วดับไปทันที แล้วมีเห็น ได้ยิน ไม่ได้ติดข้องตลอดเวลา จึงต้องเข้าใจสภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ ตามความเป็นจริง

ท่านอาจารย์ :

จิตเกิดตลอดเวลา ใช่ไหม? แต่ทำไมจิตหนึ่งจึงเป็นปฏิสนธิจิต ทำไมจิตอื่นจึงไม่เป็น? เพราะในบาลี ปฏิสนธิคือ เฉพาะ สันตติ สืบต่อ ปฏิสนธิ คือ เกิดต่อจากจุติจิต เป็นวิบากจิตที่เกิดเพราะ เหตุปัจจัย "เห็น"...เป็นวิบากเพราะอะไร? เมื่อถึงเวลาที่กรรมให้ผลทำให้เห็น ไม่มีใครทำได้ เช่นเดียวกับ "ได้ยิน" เมื่อถึงเวลาที่กรรมหนึ่งให้ผลทำให้เกิด จิตนั้นก็เกิดสืบต่อทันที ไม่ใช่ใคร เป็นธรรมชาติ!!! ทั้งหมด ขึ้นกับกรรมนั้น กรรมอยู่ที่ไหน? กุศล

และอกุศลเกิดแล้วดับไป ไม่เหลือเลย กรรมอยู่ที่ไหน? สะสมเป็นอนุสัยในจิตขณะต่อไป ทำให้มีอุปนิสัยต่าง ๆ กัน และ เป็นผลทำให้เกิดในภุมิต่าง ๆ กัน และสามารถเป็นปัจจัยให้จิตที่เป็นผลของกรรมที่ทำแล้วเกิดขึ้นได้ บางครั้งเห็นดี บางครั้งไม่ดี แตกต่างกัน เพราะเป็นผลของกรรม ไม่ใช่ใคร เลือกลงเวลาตายได้ไหม? ไม่ได้ เลือกเห็น...ได้ไหม ไม่ได้ นี่เป็นปัจจุสมุปบาทใช่ไหม? จึงไม่ใช่พยายามเข้าใจปัจจุสมุปบาท โดยไม่เข้าใจสภาพธรรมที่ทรงแสดง ขณะนี้เป็นสังขารชั้นใด ใครสามารถเข้าใจจิตและเจตสิก ที่เกิดขึ้นทำกิจต่าง ๆ กัน แล้วดับไปในชาตินี้ เป็นเหตุให้เกิดในชาติต่อ ๆ ไป

ผู้ถาม :

ท่านอาจารย์ :

ชาว์ร่าห์ :

พูดถึงนรก เราเป็นมนุษย์ แต่ก็ยังเจ็บปวด

เจ็บคือเจ็บ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน

เมื่อเกิดในโลกมนุษย์นี้ มี ๓ กลาป เกิดพร้อมปฏิสนธิจิต ภาวะรูป กายปสาท หทยวัตถุ ในสววรรค์ นรก ผุดเกิดทันที มีเห็น ได้ยินทันที ได้รับผลของกรรมผ่านปสาททันที ในรูปพรหมเป็นผลของรูปฌาน ในรูปพรหมไม่เจ็บปวดทางกาย

ถาม :

ชาว์ร่าห์ :

ในพระสูตรกล่าวถึงพรหมเฝ้าพระพุทธเจ้า ใช้ปสาทไหน?

รูปพรหมมีตา หู

ผู้ถาม :

ท่านอาจารย์ :

อธิบายโพชฌงค์ ๗ องค์ของการตรัสรู้

ถ้าไม่เข้าใจสภาพธรรมเดี๋ยวนี้ตามความเป็นจริง ก็ไม่สามารถตรัสรู้ได้ เพราะเป็นระดับปัญญาขั้นสูงขึ้นไป (ถ้ายังไม่รู้จัก ก ไก่ ตอนนี้ ก็ไม่ต้องถามถึงเรื่องอ่านหนังสือรู้เรื่องทั้งเล่ม-ผู้แปล)

พระ :

เมื่อศึกษาแล้ว สรุปว่า ขบวนการทั้งหมดเป็นเหตุและผล เช่น ปฏิจจสมุปบาท อวิชชาเป็นเหตุ วิญญาณเป็นผล... คิดว่า ไม่ใช่เฉพาะเพียง ๑ ขณะ แต่มีจิตมากมาย เจตสิกมากมาย นิพพานไม่เกิดเพราะ เหตุปัจจัย

จอน :

สภาพธรรมหนึ่งเป็นปัจจัยให้สภาพธรรมอื่นเกิด มีหลายปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิด ไม่เฉพาะเหตุและผลเท่านั้น ที่ใช้อธิบายธรรมะ ปัญญาระดับต่าง ๆ นำไปสู่การประจักษ์

แจ้ง ปัญญาที่ระลึกชาติได้ยังไม่พอที่จะดับกิเลส ต้อง
ศึกษาธรรมะต่อไป ไม่ใช่เหตุปัจจัยอย่างเดียว ยังมีปัจจัย
อื่น ๆ อีกมาก

ผู้ถาม :

เมื่อศึกษา มีปัญญหลายระดับ เมื่อรู้ว่าผัสสะ เวทนา
เป็นเหตุให้ติดข้อง มีลักษณะ สภาพธรรมเกิดปรากฏ
มากมาย ทำอย่างไรจะรู้ทีละหนึ่ง

ท่านอาจารย์ :

อวิชชาปิดบังทุกอย่าง

พระ :

จากการสอนของอาจารย์ ละเอียดทุกสภาพธรรม พุดถึง
จิต เจตสิกมากมาย ต้องระลึกอะไร?

ท่านอาจารย์ :

สภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้!!!

กราบทำบุญบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคาร์พียง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของสมาชิกชมรม บ้านธัมมะเวียดนามทุกท่าน
ขอบพระคุณและขออนุโมทนาพี่แดง (พลอากาศตรีหญิง กาญจนา เชื้อทอง)
สำหรับข้อความการสนทนาธรรม ที่ถอดความสดขณะฟัง มาให้ประกอบเรื่อง
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่านครับ

